

УДК 339.54

JEL Classification: H21, K34

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).40-48](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).40-48)**В.А. Туржанський**, доц., канд. екон. наук*Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України, м. Хмельницький, Україна***І. В. Несторишен**, доц., канд. екон. наук*Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України, м. Хмельницький, Україна*

Світовий досвід функціонування таргетинг-центрів в контексті забезпечення митної безпеки

У статті досліджено зарубіжний досвід функціонування центрів таргетингу при здійсненні митного контролю з метою забезпечення митної безпеки. Визначено сутність таргетингу, основні типи завдань таргетинг-центрів та можливість їх впровадження в діяльність ДФС України. Встановлено, що таргетинг є сучасним інструментом митного контролю, який створює передумови для оперативного опрацювання великих об'ємів інформації щодо вантажів, пасажирів та транспортних засобів, які переміщуються через митні кордони країн, а також дозволяє відійти від практики інтуїтивного вибіркового обрання об'єкта поглибленого огляду.

таргетинг, митна безпека, система аналізу та управління митними ризиками

В. А. Туржанский, доц., канд. экон. наук*Научно-исследовательский центр таможенного дела Научно-исследовательского института фискальной политики Университета государственной фискальной службы Украины, г. Хмельницкий, Украина***И.В. Несторишен**, доц., канд. экон. наук*Научно-исследовательский центр таможенного дела Научно-исследовательского института фискальной политики Университета государственной фискальной службы Украины, г. Хмельницкий, Украина*

Мировой опыт функционирования центров таргетинга в контексте обеспечения таможенной безопасности

В статье исследован зарубежный опыт функционирования центров таргетинга при осуществлении таможенного контроля с целью обеспечения таможенной безопасности. Определена сущность таргетинга, основные типы задач таргетинг-центров и возможность их внедрения в деятельность ДФС Украины. Установлено, что таргетинг является современным инструментом таможенного контроля, создает предпосылки для оперативной обработки больших объемов информации по грузам, пассажиров и транспортных средств, перемещаемых через таможенные границы стран, а также позволяет отойти от практики интуитивного выборочного избрания объекта углубленного осмотра.

таргетинг, таможенная безопасность, система анализа и управления таможенными рисками

Постановка проблеми. В умовах формування інтегрованої системи здійснення державної митної справи, особливої актуальності набуває питання забезпечення безпеки здійснення міжнародної торгівлі, що є одним із ключових завдань системи управління ризиками. Реалізація цього завдання можлива лише за умови застосування сучасних інструментів митного контролю та формування адекватного митного інформаційного середовища за допомогою використання попереднього інформування. При цьому, все більш популярним є застосування таргетингу (targeting) (від англ. target – ціль), що ґрунтується на використанні профілів ризику та іншої інформації й заходів щодо забезпечення дотримання законодавства, для відбору пасажирів, транспортних засобів та товарів, що потребують додаткової перевірки.

Таргетинг є сучасним інструментом митного контролю, який створює передумови для оперативного опрацювання великих об'ємів інформації щодо вантажів, пасажирів та транспортних засобів, які переміщуються через митні кордони країн, а також дозволяє відійти від практики інтуїтивного вибіркового обрання об'єкта поглибленого огляду.

Популяризацію таргетингу здійснює ВМО шляхом тестового впровадження окремих модулів даної системи, здебільшого, в країнах, що розвиваються в рамках забезпечення безпеки митних кордонів. На сьогодні найактивніше відбувається впровадження WCO CTS (Cargo Targeting System), що є розробленим ВМО програмно-інформаційним комплексом,

який застосовується митними органами для отримання попередньої інформації від морських ліній та її подальше використання для аналізу ризиків. Однією із обов'язкових вимог впровадження даної системи є наявність попередньої інформації, що повинна подаватись морським агентом, а також попередньої митної декларації з усіма необхідними додатками та супровідними документами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання застосування системи аналізу митних ризиків як головного інструмента забезпечення митної безпеки країни досліджувала низка зарубіжних та вітчизняних науковців, а також фахівців митної справи Л. Геллерт (L. Gellert) [1], Брендас А.І. [7], Булана В.В. [7], Бережнюк І.Г. [2], Демченко С.С. [7], Пашко П.В. [4], Руда Т.В., Попель С.А. [6] та інші. В той же час, малодослідженим залишається питання функціонування таргетингу як інструменту, що дозволяє поглибити аналіз митного ризику й скоротити витрати часу на здійснення митних процедур.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей функціонування таргетинг-центрів різних країн в контексті забезпечення митної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Підвищення ефективності та результативності протидії суспільно небезпечній контрабанді, а саме наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів, зброї та боєприпасів, отруйних, сильнодіючих та вибухових речовин; організація та координація заходів по запобіганню та виявленню митних правопорушень та шахрайства; налагодження дієвої взаємодії з цих питань з міжнародними організаціями та митними органами іноземних держав є досить важливою функцією митної адміністрації будь-якої держави. Для досягнення цього, митні органи все частіше використовують нові підходи, засновані на принципах управління ризиками. Інтелектуальна оцінка ризиків, селективність і орієнтування дозволяє митниці визначити рівень ризику і оптимізувати використання ресурсів. Залежно від організаційних структур і механізмів митної адміністрації по-різному можуть організовувати процес управління ризиками (комітет з управління ризиками, центральний блок управління ризиками, та/або оцінки ризику/центр таргетингу). Центральний блок керування ризиками та/або оцінка ризику/центр таргетингу часто є відповідальним за інформаційне сортування та аналіз, а також слугує для оцінки вихідної інформації. У результаті оцінки в оперативному контексті забезпечуються показники ризиків і профілі для товарів, людей, транспортних засобів та економічних операторів.

Центри таргетингу забезпечують кращу здатність оцінки ризику у всьому діапазоні прикордонних та митних функцій, управління та інтеграцію інформаційних баз даних, координацію розвідувальної та оперативної діяльності та сприяє в цілому ефективній реалізації концепції інтегрованого управління кордоном. Причини їх створення у кожній країні різні, вони не мають чітко незмінного набору функцій. Центри таргетингу дозволили удосконалити: управління та синтез даних; застосування підходу до оцінки і визначення об'єктів для перевірки, який координується на національному рівні; координацію діяльності по збору оперативних даних і оперативної діяльності; а також можливість цілісного управління прикордонними ризиками в рамках всього прикордонного сектора.

Можливість митних служб отримувати попередню електронну інформацію раніше в ланцюжку постачань, необхідність управляти цією інформацією, розвиток ІТ-можливостей і необхідність зменшення прикордонних ризиків з точки зору всіх урядових структур – ось деякі фактори, які, найімовірніше, приведуть до того, що все більша кількість членів ВМО створять ці центри в майбутньому. Тим не менше, кожна країна має своє унікальне операційне середовище та умови, тому необхідність створення центру повинна бути ретельно вивчена в кожному конкретному випадку.

Можна виокремити п'ять основних типів завдань, які виконують більшість таких центрів. До них відносять:

- управління критеріями відбору та визначення об'єктів для перевірки;
- управління аналізом ризиків, пов'язаних з ІТ-системами;
- надання оперативної підтримки за допомогою тактичного аналізу і координації в режимі 24x7x365;

У вищезазначеному Порядку визначається можливість створення таргетинг-центрів на центральному (на базі центрального підрозділу з питань координації застосування СУР) та/або регіональному (на базі митниць ДФС) рівнях.

Такі таргетинг-центри успішно функціонують за кордоном:

– Канада – Національний центр оцінки ризиків (The National Risk Assessment Centre) збільшив можливості Канади виявляти і запобігати в'їзду в країну осіб і ввезення товарів, які становлять високий ризик для національної безпеки. Також створено Національний центр з визначення об'єктів для перевірки при повітряних і морських перевезеннях, який розташовується в Оттаві, поряд з чотирма регіональними Центрами сухопутних кордонів з визначення об'єктів для перевірки при автомобільних і залізничних перевезеннях. Ці центри виступають в якості точки інтеграції всіх даних Агентства канадської прикордонної служби з визначення об'єктів для перевірки, тому всі заходи щодо визначення об'єктів для перевірки проводяться в місцях їх розташування;

– Фінляндія – Національний центр аналізу ризиків (National Risk Analysis Centre, NRAC) Митної служби Фінляндії – функціонує в Гельсінкі, Турку і Торніо у співпраці з електронними Центрами митного оформлення. Однак аналіз ризику проводиться окремо від контролю вантажів і декларацій, кримінального розслідування та аудиту після митного очищення. Тим не менш, обмін інформацією між різними підрозділами, залученими в процес митного контролю, не викликає ускладнень, є безперервним, ефективним і дієвим;

– Нова Зеландія – Інтегрований центр визначення об'єктів для перевірки і управління (Integrated Targeting Operations Centre, ІТОС) – Отримуючи інформацію від служб зі збору оперативної інформації, ІТОС надає дані по ризиках прикордонним службам, забезпечує планування і координацію, а виконання процесів оцінки загроз для забезпечення операційної діяльності направлено на ризики та пріоритети. Ключові прикордонні відомства (Митна служба (провідне відомство), Міністерство сільського та лісового господарства, Імміграційна служба, Морська служба) беруть участь у ІТОС задля ефективної роботи в міцній співпраці при плануванні та здійсненні операційної діяльності. Виконує 2 функції – визначення об'єктів для перевірки та операційного центра;

– Німеччина – (Центральне бюро аналізу ризиків, Zentralstelle Risikoanalyse Zoll (ZORA)) – мета якого полягає в розробці профілів ризиків для проведення митного контролю. Структура СУР має трирівневу систему - центральний, регіональний та місцевий рівні. Стратегії управління ризиком приймаються на першому рівні і пов'язані з податковими операціями. На регіональному рівні здійснюється безпосередньо оцінка схеми СУР, її доробка і, якщо потрібно, перегляд на федеральному рівні. На місцевому рівні управління ризиками застосовується податковими органами, які можуть перевірити справи, обрані для зовнішнього податкового аудиту.

Крім централізованого аналізу ризиків, існує децентралізована оцінка учасника ЗЕД (Dezentrale Beteligenbewertung – DEBBI), яка допомагає вивчити учасника торгівлі, що щойно з'явився. Дана оцінка істотно впливає на обробку інформації про нього і може бути переглянута в кращу або в гіршу сторону. Разом з тим, така робота може додатково сформулювати вказівки для профілю ризику;

– США – Національний центр орієнтування/таргетингу (National Targeting Centers – NTC) при Бюро США з митних питань та охорони кордонів (CBP) був створений в жовтні 2001 року у відповідь на теракти 9/11. Центр став добре відомим антитерористичним об'єктом в Департаменті національної безпеки (DHS). Будучи створеним для роботи в режимі 24x7 з централізованою місією з координації визначення об'єктів для перевірки, пов'язаної з антитерористичною діяльністю і підтримки всієї антитерористичної діяльності СВР, він еволюціонував у дві гілки, одна з яких орієнтована на вантаж (NTC-C), інша – на пасажирів (NTC-P). Високотехнологічним інструментом, який NTC використовує для відсіювання інформації, є Автоматизована система визначення об'єктів для перевірки (ATS), з 2010 року функціонує Commercial Targeting and Analysis Center (СТАС), завдяки якому вилучено більш 6000000 небезпечних продуктів. Вузли зв'язку, що працюють з

пасажирським компонентом NTC, включають, наприклад, імміграційну і митну поліцію США (ICE), Державний департамент США (DOS), Берегову охорону США (ICC), Управління транспортної безпеки США (TSA) і Федеральне бюро розслідувань (ФБР).

Національний центр таргетингу (НЦТ) підпорядкований Підрозділу польових операцій, до його функції входить:

- аналіз і оперативний контроль за фізичними особами та зовнішньоекономічними операціями в частині забезпечення національної безпеки (контроль за ввезенням товарів подвійного призначення, зброї масового ураження, в'їзду на територію США причетних до тероризму осіб тощо);

- здійснення оперативної взаємодії з федеральними (правоохоронними) органами та іншими підрозділами Міністерства національної безпеки і Митно-прикордонної служби (МПС));

- тактична робота з виявлення ризиків національній безпеці, тероризму;

- формування вказівок і рекомендацій співробітникам територіальних митних органів.

Робота НЦТ здійснюється в цілодобовому режимі за двома виділеними напрямками: вантажі та фізичні особи. У НЦТ присутні представники з федеральних органів (ФБР, «Федеральні авіаційні маршали», Міністерство енергетики США, Служба транспортної безпеки тощо), а також представники з інших підрозділів МПС (Митної лабораторії, підрозділи розвідки тощо). Весь процес митного оформлення і митного контролю побудований на застосуванні системи управління ризиками. На центральному рівні здійснюється розробка і контроль за застосуванням моделей ризиків за різними напрямками діяльності (стратегічна робота). Для кожної поставки в автоматичному режимі на основі моделей ризиків розраховуються бали, що мають кілька рівнів: мінімальний, можливий і максимальний ризик. Фахівці в НЦТ здійснюють також додатковий оперативний експертний контроль над поставками, яким відповідає, можливо, максимальний ризик (тактична робота). Їх рішення обов'язкові для співробітників митних органів. На рівні митних органів уповноважені особи або спеціальні групи націлювання, кураторів НЦТ, паралельно здійснюють оперативну експертну оцінку (тактичну роботу) поставок товарів, які будуть оформлятися в даному митному органі. Митний огляд здійснюється в обсязі 1-5% партій товарів, що переміщуються, залежно від митного органу. Ефективність огляду становить близько 10%. МПС розроблені й успішно впроваджені різні програми, спрямовані на реалізацію управління ризиками:

- Програма співробітництва з торговим спільнотою по боротьбі з тероризмом (С-ТРАТ);

- Програма безпеки контейнерного транспортування;

- Правило 24 годин;

- Програма SENTRI (the Secure Electronic Network for Travelers Rapid Inspection).

Програма С-ТРАТ спрямована на добровільну ініціативу всіх учасників перевезення товарів сприяти організації безпеки поставки товарів при їх ввезенні на територію США. С-ТРАТ передбачає поєднання всіх чотирьох елементів, що беруть участь у переміщенні товарів: виробник, перевізник (експедитор), імпортер і продавець товару на території США. Для учасників програми С-ТРАТ встановлюються 3 рівня безпеки, які вони повинні дотримуватися і які контролюються спеціальними співробітниками МПС – фахівцями з безпеки ланцюжків постачань. С-ТРАТ має підпрограми, наприклад Free and Secure Trade Initiative (FAST) – при ввезенні товарів з Канади та Мексики автомобільним транспортом. У даній підпрограмі беруть участь 2300 компаній, 100 тис. вантажівок, близько 10 % вантажів переміщуються в рамках FAST.

Відповідно до Програми безпеки контейнерної транспортування контейнери, призначені для відправки в США, попередньо відбираються співробітниками МПС в порту відправлення на основі критеріїв оцінки ризику. У цій програмі беруть участь великі міжнародні порти, в тому числі Антверпен і Зеебрюгге (Бельгія), Гавр (Франція), Бремерхавен і Гамбург (Німеччина), Пірей (Греція), Спеція, Генуя, Неаполь, Gioia Tauro і

Ліворно (Італія), Роттердам (Нідерланди), Альхесірас (Іспанія), Гетеборг (Швеція), Фелікстоу, Тілбері і Саутгемптон (Великобританія). У даних портах присутні співробітники МПС, які забезпечують додатковий контроль вантажів, які містяться в контейнерах.

Правило 24 годин є законодавчо регламентованим обов'язком особи, що займається перевезенням вантажів, подати інформацію в електронному вигляді щодо транспортних і супровідних документів в МПС за 24 години до завантаження контейнера на борт морського судна. Аналогічні правила діють при переміщенні товарів іншими видами транспортних засобів: для автомобілів за 1–2 години до перетину кордону, для авіа – за 1:00.

Програма SENTRI передбачає попереднє подання відомостей про фізичну особу та перевірку цих відомостей МПС. Надалі реєстраційна картка використовується для прискореної ідентифікації особи. Поряд з цим на лобовому склі автомобіля встановлюється трансмітер для автоматичної реєстрації співробітником митниці транспортного засобу та фізичної особи. Митна служба США в змозі надати повний перелік даних про імпортні товари в режимі реального часу. Комп'ютерна система готова не тільки самостійно приймати рішення, але й аналізувати обстановку, робити прогнози і давати вичерпну інформацію іншим державним органам. В автоматичному режимі оформляється 98% зовнішньоторговельних вантажів. Швидкість прийняття рішення обчислюється секундами. В даний час автоматизована система володіє третьою за величиною в світі базою даних, дозволяє здійснювати митний контроль та оформлення повністю в автоматизованому режимі без участі посадової особи митного органу. Створена унікальна комп'ютерна телекомунікаційна система Automated Commercial System (ACS), яка поєднала понад 2300 суб'єктів зовнішньоторговельної діяльності та структур, що її забезпечують. Використовуються близько 200 різних комп'ютерних підсистем, є 800 баз даних. Зелений коридор по-американськи – це технологічна розробка Border Release Screening and Selectivity (далі – BRASS), що дозволяє проводити митне оформлення та митний контроль імпоротної відправки протягом 5–10 секунд. Основними критеріями для використання такої процедури є:

- одержувач готовий до здійснення митного оформлення в пункті пропуску;
- в учасника ЗЕД не менш 50 відправок на рік;
- одержувач не повинен мати проблеми з іншими контролюючими органами і повинен демонструвати надійність при транспортуванні товарів у США;
- повинна бути повторюваність характеристик ввезених товарів (номенклатура, країна походження, митна вартість).

При даній системі застосовується спеціальний штрих код, який містить основні відомості про товари та одержувача товарів. Штрих код формується, як правило, митним брокером і наноситься на інвойс. Штрих-код – це спеціальний закодований знак перевезення, що складається з 14 буквено-цифрових позначень, складається з 4 зашифрованих смислових груп, а саме:

- перша група (4 знаки) – дані про виробника товару;
- друга група (4 знаки) – дані про імпортера (або відповідального за ввезення товару);
- третя група (3 знаки) – код ввізного файлу;
- четверта група (3 знаки) – специфічний код відправки.

Штрих-код формується, як правило, митним представником і повторює основні характеристики товару. Він наноситься на інвойс спеціальним пристроєм кодування в будь-якому зручному для імпорту місці до пред'явлення товару до контролю.

У пункті пропуску перевізник або уповноважена особа імпортера пред'являє інвойс зі штрих кодом, а також інші товаросупровідні документи. Співробітник митного органу сканує штрих код в комп'ютерну систему митної служби США. Комп'ютерна система розшифровує код і здійснює порівняння з даними, попередньо внесеними митним брокером до системи. При цьому також здійснюється перевірка з критеріями (понад сорока критеріїв, за якими товар або імпортер відносяться до груп ризику). Після чого приймається рішення про випуск товарів. Час, необхідний для перевірки, становить 5–10 секунд. На озброєнні

МПС США перебувають різні автоматизовані інформаційні системи, що застосовуються з метою реалізації системи управління ризиками (Automated Commercial System (ACS) – модернізована в Automated Commercial Environment (ACE); Автоматизована система таргетингу – Automated Targeting System (ATS); Автоматизована експортна система – Automated Export System (AES)).

Основним застосовуваним в НЦТ програмним засобом є ATS, яка використовується як єдиний інструмент для виявлення ризиків, пов'язаних з нелегальним переміщенням товарів і технологій, що використовуються при створенні зброї масового ураження і засобів її постачання, наркотиків, тероризмом і економічними злочинами. На базі НЦТ два рази на рік збираються Комітети для розгляду, внесення коригувань в т.зв. «Моделі ризиків» в частині економічних правопорушень. У Комітети входять фахівці з Центрів стратегії торгівлі (Strategic Trade Centers), Підрозділи стратегії торгівлі (Office of Strategic Trade), співробітники з митних органів, фахівці з імпорту. За результатами роботи Комітетів здійснюється коригування або скасування моделей ризиків. Моделі передбачають аналіз всіх елементів ланцюжка поставки: відправник, перевізник, експедитор, одержувач, контрактоотримувач, товар, маршрут тощо. Головна мета – розробка методик обробки інформації з автоматичного виявлення ризиків та їх оцінки (система підсумовування балів). Використовується 3700 правил (індикаторів) виявлення ризиків. Вибір правил, а також присвоєння балів для оцінки ризику здійснюється на основі експертної оцінки. Розроблена або скоригована модель ризику вноситься в ATS для подальшої автоматичної обробки інформації;

– Китай – Національний центр з митного аналізу та моніторингу ризиків (NCRA&M, National Center for Customs Risk Analysis & Monitoring) – складається з 11 функціональних відділів, 42 локальних центрів та входить до складу Національного координаційного офісу з управління митними ризиками, який в свою чергу є складовою Ради національного митного ризик-менеджменту;

– Бразилія – Національний центр з митного ризик-менеджменту (National Centre for Customs Risk Management (CERAD, in Rio de Janeiro)) створений в 2012 році з основною місією координації та напрямків досліджень і розробок, спрямованих на вибір операцій зовнішньої торгівлі і для перевірки та ідентифікації областей ризику до митного контролю;

– Австралія (National Border Targeting Centre (NBTC)) з 2013 року забезпечує основу для Австралійської митної служби, щоб більш плідно співпрацювати з Департаментом у справах імміграції та громадянства та виявляти високий ризик міжнародних пасажирів і вантажів, використовуючи, ризик-орієнтований підхід. NBTC спирається на колективний досвід і можливості дев'ять агентств (Австралійська митна служба, Департамент імміграції та прикордонної охорони, Федеральна поліція Австралії, Австралійська служба безпеки і розвідки, Комісія Австралії із злочинності, Австралійські Звіти угоди і аналітичний центр, Міністерство закордонних справ і торгівлі, Австралійський паспортний Офіс, Департамент сільського господарства та Відділ інфраструктури та регіонального розвитку).

NBTC забезпечує Австралії ефективніше виявляти і готуватися до транснаціональних загроз, що виникають, будучи сенсорною точкою для обміну інформацією в режимі реального часу між 5 країнами: Австралія, Нова Зеландія, Канада, Великобританія та США;

– Російська Федерація (УРтОК, Управління ризиків та оперативного контролю Федеральної митної служби) – створене у 2012 році, має досить різноманітні повноваження, окрім ризик-менеджменту, зокрема: участь Управління у створенні, реорганізації та ліквідації митних органів; встановлення компетенції митних органів із здійснення митних операцій щодо окремих товарів залежно від видів транспорту тощо.

Структура Управління дивує наявністю в ній підрозділів, прямо не пов'язаних з СУР: наприклад, відділу контролю за обігом підакцизних товарів, відділу контролю митної вартості та відділу контролю країни походження товарів та застосування ставок митних зборів. В результаті, внутрішня організація управління вийшла громіздкою, некерованою, і неефективною. Аналіз функціонування показує, що з боку УРіОК не налагоджений дієвий

контроль за діяльністю РТУ, митниць та митних постів по застосуванню СУР, в тому числі за використанням наданих на рівень РТУ і ТНП повноважень з реалізації СУР. Відсутня реально діюча автоматизація застосування СУР при митних процедурах та операціях, відмінних від декларування товарів, немає якісних змін у розвитку програмних засобів. Окрім цього, в зв'язку із формуванням Євразійського економічного союзу так й не було створено єдиних підходів до реалізації системи управління ризиками, зокрема відсутні: єдиний порядок застосування СУР в митних органах ТЗ; єдині уніфіковані заходи контролю (заходи мінімізації ризиків) за узгодженими індикаторам ризиків; уніфікований порядок застосування заходів контролю; реальний інформаційний обмін і взаємний контроль застосування уніфікованих індикаторів ризиків.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В цілому, аналіз функціонування центрів таргетингу дозволило сформулювати висновок про те, що вони забезпечують країнам додаткові переваги за рахунок підвищення ефективності управління та синтезу інформації; більш ефективного застосування підходу до оцінки ризиків і визначення об'єктів для перевірки, що координується на національному рівні; розширення зв'язку між діяльністю зі збору оперативних даних та операційної діяльністю; і більше скоординованого підходу до прикордонних ризиків і більш ефективного досягнення загальнодержавних цілей управління кордонами. Отже, функціонування таргетинг-центрів посилює ефект міжвідомчої взаємодії, зокрема при здійсненні державної митної справи та підносить національну безпеку на значно вищий рівень захисту економічних інтересів країни.

Таким чином, впровадження новітніх інформаційних ризикоорієнтованих інструментів враховуючи зарубіжний досвід функціонування таргетинг-центрів дозволяє наблизити Україну до передової практики здійснення митних процедур в контексті їх спрощення та забезпечення митної безпеки. Одним з перспективних шляхів подальших наукових досліджень є розроблення організаційно-розпорядчих аспектів функціонування таргетинг-центрів, а також особливості їх інформаційно-технічного забезпечення.

Список літератури

1. Gellert L. Withdrawal, revocation and suspension of AEO certification [Text] / L. Gellert // *World Customs Journal*. – 2011. – № 1. – vol. 5. – P. 3–16.
2. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія [Текст] / І.Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
3. Митний кодекс України : кодекс прийн. Верховною Радою України 13.03.2012 № 4495-VI, редакція від 23.10.2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/paran151#n151> (дата звернення: 01.09.2018)
4. Пашко П.В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації) : монографія [Текст] / П.В. Пашко – Одеса: АТ «Пласке», 2009. – 628 с.
5. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю : наказ Міністерства фінансів України від 31.07.2015 № 684. [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15> (дата звернення: 01.09.2018)
6. Руда Т.В., Попель С.А. Таргетинг як елемент системи управління ризиками [Текст] / Т.В. Руда, С.А. Попель // Розробка механізму аналізу ризиків в контексті впровадження системи попереднього інформування про переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон: збірник тез II науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 19 травня 2016 року). Хмельницький, 2016. – С. 19–21
7. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика : монографія; за заг. ред. І.Г. Бережнюка. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2014. – 288 с.

References

1. Gellert, L. (2011). Withdrawal, revocation and suspension of AEO certification. *World Customs Journal*, Vol.5, 1, 3-16 [in English].
2. Berezhniuk, I. H. (2009). *Mytne rehuliuвання Ukrainy: natsional'ni ta mizhnarodni aspekty [Customs regulation of Ukraine: national and international aspects]*. Dnipropetrovs'k: Akademiia mytnoi sluzhby Ukrainy [in Ukrainian].

3. Mytnyj kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine]. *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/paran151#n151> [in Ukrainian].
4. Pashko, P.V. (2009). *Mytna bezpeka [Customs safety]*. Odesa: AT «Plaske» [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Poriadku zdijsnennia analizu ta otsinky ryzykiv, rozroblennia i realizatsii zakhodiv z upravlinnia ryzykamy dlia vyznachennia form ta obsiahiv mytnoho kontroliu [On Approval of the Procedure for the Analysis and Risk Assessment, the Development and Implementation of Risk Management Measures for the Forms Determination and Amounts of Customs Control]. *zakon5.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15> [in Ukrainian].
6. Ruda, T.V., & Popel', S.A. (2016). Tarhetynh iak element systemy upravlinnia ryzykamy [Targeting as an element of the risk management system]. Development of a mechanism for risk analysis in the context of introducing a system of prior information about the movement of goods and vehicles across the customs border, 2': *Naukovo-praktychna internet konferentsiia (19 travnia 2016 roku) – Scientific and Practical Internet Conference*. (pp. 19-21). Khmel'nyts'kyj [in Ukrainian].
7. Berezhniuka, I.H. (Eds.). (2014). *Risk management in customs: foreign experience and domestic practice*. Khmel'nyts'kyj: PP Mel'nyk A.A.

Vitalii Turzhanskyi, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Igor Nestoryshen, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Customs Research Center of the Research Institute for State Fiscal Policy of Fiscal Service University of Ukraine, Khmelnytskyi, Ukraine

Worldwide Experience of Targeting Centers in the Context of Customs Security

In the conditions of the formation of an integrated system for the implementation of the state customs business, the issue of securing the implementation of international trade becomes especially urgent. Realization of this task is possible only with the use of modern customs control instruments and the formation of an adequate customs information environment through the use of prior information. At the same time, targeting, based on the use of risk profiles and other information and enforcement measures, for the selection of passengers, vehicles and goods requiring additional inspection, is increasingly popular. The article investigates the foreign experience of the operation of targeting centers in the implementation of customs control in order to ensure customs security. The essence of targeting, main types of tasks of the target-centers and the possibility of their introduction into the activity of the State fiscal service of Ukraine are determined. It has been established that targeting is a modern tool for customs control, which creates the preconditions for the rapid processing of large volumes of information on goods, passengers and vehicles moving through the customs borders of the countries, and also allows to depart from the practice of intuitive selective selection of in-depth inspection object.

Targeting centers provide better risk assessment capabilities across the entire range of border and customs functions, management and integration of information databases, coordination of intelligence and operational activities, and contributes to the overall effective implementation of the concept of integrated border management. The reasons for their creation in each country are different; they do not have a clear set of functions. Targeting Centers have made it possible to improve: management and data synthesis; application of the approach to the assessment and definition of objects for verification, which is coordinated at the national level; coordination of activities for the collection of operational data and operational activities; as well as the possibility of integrated border risk management across the entire border sector. The authors study the peculiarities of the operation of targeting centers in Canada, Finland, New Zealand, Germany, USA, China, Brazil and Australia. Overall, the analysis of the functioning of the targeting centers has led to the conclusion that they provide countries with additional benefits by improving the management and synthesis of information; more effective use of the approach to risk assessment and definition of facilities for national-level coordinated verification; the expansion of the link between activity for the collection of operational data and operational activities; and a more coordinated approach to border risks and more effective achievement of national boundary management objectives. Thus, the functioning of targeting centers intensifies the effect of interagency interaction, in particular, in the implementation of the state customs business and raises national security to a much higher level of protection of the economic interests of the country. It is established that the introduction of the latest information risk-oriented tools taking into account the foreign experience of the operation of the targeting centers can bring Ukraine closer to the best practice in customs procedures in the context of their simplification and customs security.

targeting, customs security, system of analysis and customs risk management

Одержано (Received) 25.09.2018

Прорецензовано (Reviewed) 20.10.2018

Прийнято до друку (Approved) 20.12.2018